

nie ustosunkuje się do szczegółowych propozycji zawartych w memorandum i będzie nadal udzielać swego poparcia sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej.

W notach do rządów CSR i NRD rząd polski wyraża zadowolenie ze stwierdzonej już uprzednio przez te rządy gotowości uczestniczenia w strefie bezatomowej w Europie Środkowej oraz przekonanie, że Polska może liczyć na pełne współdziałanie rządów CSR i NRD w wysiłkach zmierzających do realizacji swej propozycji.

W nocie do rządu Stanów Zjednoczonych rząd polski wyraża nadzieję, że rząd Stanów Zjednoczonych przestudiuje szczegółowo propozycje w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej zawarte w memorandum.

W nocie do rządu Wielkiej Brytanii rząd polski informuje, że odniósł się uważnie do wyrażonego w piśmie premiera Macmillana z dnia 16 stycznia 1958 r. do przewodniczącego Rady Ministrów ZSRR Bułganina zainteresowania rządu brytyjskiego propozycją polską i że wypowiedzi wielu brytyjskich mężów stanu i polityków oraz przedstawicieli brytyjskiej opinii publicznej w tej sprawie studiowane są w Polsce z należytą uwagą.

W nocie do rządu Francji rząd polski przypomina, że w dwukrotnych wymianach zdań z rządem Francji (9 grudnia 1957 r. oraz 4 stycznia 1958 r.) na temat polskiej propozycji utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej rząd polski wskazywał na istniejącą, jego zdaniem, szczególną zbieżność interesów Polski i Francji w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego oraz na fakt, że realizacja propozycji polskiej leży we wspólnym interesie Polski i Francji.

W notach do rządów trzech państw, posiadających obok wielkich mocarstw zachodnich jednostki wojskowe na terytorium NRF, a mianowicie do rządów Belgii, Danii i Kanady, rząd polski wyraża nadzieję, że bardziej szczegółowe propozycje polskie w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej spotkają się ze zrozumieniem ze strony tych rządów.

Równocześnie z wręczeniem przedstawicielom dyplomatycznym zainteresowanych państw streszczonych wyżej not i publikowanego oddzielnie memorandum rząd Polski, korzystając z dobrych usług rządu Szwecji, przekazał wspomniane memorandum rządowi Niemieckiej Republiki Federalnej wraz z propozycją, aby przedstawiciele wydelegowani przez rząd Polski i rząd NRF podjęli rozmowy na temat zagadnień poruszonych w tym memorandum. (a)

MEMORANDUM POLSKIE WRĘCZONE SEKRETARZOWI GENERALNEMU ONZ

„Trybuna Ludu“ 1958, nr 53, donosi, że przedstawiciel Polski w ONZ złożył wizytę sekretarzowi generalnemu ONZ i wręczył mu memorandum rządu polskiego w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie. (a)

ZSRR CAŁKOWICIE POPIERA POLSKI PROJEKT UTWORZENIA STREFY BEZATOMOWEJ

Rząd ZSRR, pierwszy, udzielił odpowiedzi na memorandum polskie w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej z dn. 14 lutego 1958 r. Memorandum radzieckie w tej sprawie datowane jest z dn. 3 marca 1958 r., cały jego tekst ogłasza „Trybuna Ludu“ 1958, nr 64. Zasadnicze myśli tego memorandum radzieckiego sprowadzają się do tego, że rząd radziecki, jak już niejednokrotnie oświadczał, całkowicie popiera inicjatywę rządu Polski w sprawie utworzenia w Europie strefy obejmującej terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Re-

publiki Czechosłowackiej, Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Niemieckiej Republiki Federalnej, w której to strefie nie produkowano by i nie magazynowano broni atomowej, wodorowej i raketowej. Urzeczywistnienie tej propozycji byłoby niewątpliwie doniosłym wkładem do dzieła osłabienia napięcia i zapewnienia pokoju w samym sercu kontynentu europejskiego, w jednej z najbardziej zapalnych stref świata, w której ma miejsce niezwykle w warunkach pokojowych skupienie wojsk dwóch ugrupowań militarnych oraz różnych rodzajów współczesnej techniki wojskowej i broni. W wypadku utworzenia w Europie strefy bezatomowej cała Europa Środkowa, obejmująca terytorium o powierzchni około miliona kilometrów kwadratowych z ludnością ponad sto milionów osób, byłaby wolna od produkcji i gromadzenia broni atomowej, wodorowej oraz raketowej, co miałooby nieocenione znaczenie dla strefy Europy Środkowej, gdzie stykają się siły zbrojne dwóch ugrupowań militarnych i gdzie konflikty lokalne najłatwiej mogą się przekształcić w wielkie konflikty, ze wszystkimi wynikającymi stąd ciężkimi następstwami dla sprawy pokoju. Rząd radziecki zgadza się całkowicie z propozycjami rządu polskiego, dotyczącymi sposobu przygotowania i formalnego zawarcia porozumienia w sprawie strefy. Realizacja propozycji, dotyczącej utworzenia strefy wolnej od broni atomowej, wodorowej i raketowej, sprzyjałaby rozwiązaniu problemów dotyczących redukcji — na mocy porozumienia między państwami zainteresowanymi — liczebności obcych wojsk i zbrojeń klasycznych w tej strefie oraz sprzyjałaby podjęciu dalej idących kroków w dziedzinie rozbrojenia, jak również rozwiązaniu innych najważniejszych problemów międzynarodowych. Sprawa utworzenia w Europie Środkowej strefy wolnej od produkcji i magazynowania broni atomowej, wodorowej i raketowej jest jednym z najbardziej palących problemów międzynarodowych wymagających jak najszybszego rozwiązania. Właśnie dlatego rząd radziecki zaproponował, aby wśród innych ważnych problemów doby obecnej sprawa utworzenia strefy bezatomowej została omówiona na konferencji czołowych mężów stanu z udziałem szefów rządów. (a)

PIERWSZE OBJAWY REAKCJI MOCARSTW ZACHODNICH NA MEMORANDUM POLSKIE

Na konferencji prasowej, zorganizowanej w Min. Spraw Zagranicznych w Warszawie jeszcze przed opublikowaniem memorandum rządu polskiego, reakcja państw zachodnich na plan Rapackiego została podsumowana — według „Trybuny Ludu“ 1958, nr 26 — z następującymi m. i. konkluzjami:

„...Z wypowiedzi tych wynika, że w licznych kołach politycznych na Zachodzie nadal zaznacza się pozytywny stosunek do polskiej propozycji strefy bezatomowej w Europie, co znalazło m. in. wyraz ostatnio w wielu wystąpieniach z trybuny niektórych parlamentów. W szerokich kręgach opinii europejskiej ugruntowuje się pogląd, że stosunek do polskiej propozycji i do dyskusji w tej sprawie staje się w dużym stopniu wykładnikiem stosunku do poszukiwań dróg odprężenia w Europie. Równocześnie mamy do zanotowania wystąpienia niektórych polityków odrzucających polską inicjatywę...“

W okresie przed ogłoszeniem memorandum polskiego na konferencji prasowej rzecznik Departamentu Stanu USA złożył na temat planu Rapackiego następujące oświadczenie — opublikowane w „Trybunie Ludu“ 1958, nr 39 — w odpowiedzi na zapytanie, czy plan rządu polskiego został uznany przez rząd amerykański za „niezmiernie niebezpieczny“:

„Jak to wykazał już prezydent Eisenhower w liście z 12 stycznia do premiera Bułganina, jest to jedna ze spraw, które powinny być przestudiowane przez NATO oraz kraje NATO bezpośrednio zainteresowane. W świetle tego nie chcę komento-